

Cirkulärnr: 1995:106
Diariernr: 1995/1633
Handläggare: Kjell-Åke Eriksson
Sektion/Enhet: Skola och barnomsorg
Datum: 1995-05-30
Mottagare: Kommunstyrelsen
Barnomsorg inkl. förskola
Rubrik: Den utvidgade lagregleringen inom barnomsorgen - en
sammanställning av några läns- och kammarrättsdomar

Skola och barnomsorg
Kjell-Åke Eriksson, BS

1995-05-30

Kommunstyrelsen
Barnomsorg inkl. förskola

Den utvidgade lagregleringen inom barnomsorgen - en sammanställning av några läns- och kammarrättsdomar

Ett antal domar från länsrätter och kammarrätter har nu avkunnats med anledning av den utvidgade lagregleringen på barnomsorgsområdet.

Länsrättsdomar avseende bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen (förvaltningsbesvär)

Länsrätten i Göteborg och Bohuslän

Länsrätten i Göteborg och Bohus län har avkunnat fyra domar som gäller bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen i form av barnomsorgsplats. Biståndsansökningarna har främst ekonomiska motiv. I tre av domarna avslog länsrätten överklagandet.

I en av domarna motiverades avslaget med att sådana starka sociala eller ekonomiska skäl som krävs för att bli berättigad till bistånd i form av barnomsorg inte bedömdes föreligga och att den berörda familjens situation därför inte kunde anses väsentligen skilja sig från andra barnfamiljers att de på grund härav kunde anses berättigade till bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen.

I en annan dom fann länsrätten att det inte var visat att familjens ekonomiska situation för närvarande skulle komma att understiga vad som anses utgöra en skälig levnadsnivå om den inte fick tillgång till barnomsorg. Inte heller av

vad som framkommit om familjens sociala situation i övrigt fann länsrätten att skäl till bistånd i form av förtur förelåg.

I en tredje dom konstaterade länsrätten att föräldrarnas ansökan om förtur till barnomsorg grundades - inte på barnets behov - utan på att de behövde barnomsorg med hänsyn till deras förvärvsarbete och studier. Länsrätten fann att vad som i detta avseende hade kommit fram i målet inte utgjorde skäl till att ge makarna förtur till barnomsorg framför andra föräldrar i liknande situationer. De kunde därför inte anses ha rätt till i målet aktuellt bistånd.

I samma dom uttalade länsrätten att en kommuns skyldighet enligt 14 a socialtjänstlagen att tillhandahålla förskoleverksamhet för barn som har fyllt ett år inte kan prövas av förvaltningsdomstol annat än i den för kommunalbesvär föreskrivna ordningen.

I den fjärde domen fann länsrätten klaganden berättigad till bistånd i form av barnomsorg. Domen motiverades med att klaganden i annat fall inte bedömdes kunna vidmakthålla sin försörjning utan skulle bli beroende av socialbidrag.

Länsrätten i Uppsala län

Länsrätten i Uppsala län har avkunnat två domar avseende bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen i form av barnomsorgsplats. I bägge domarna har länsrätten bifallit överklagandena.

Länsrätten har i de bägge domarna avstått från att pröva rätten till bistånd utifrån familjernas ekonomiska och sociala förhållanden utan har bedömt frågan om rätt till bistånd med ledning av främst 14 a och b §§ enligt vilken kommun ska erbjuda plats i barnomsorg utan oskäligt dröjsmål. Då det i målet inte anförts eller på annat sätt framkommit att familjernas behov av barnomsorg kan tillgodoses på annat sätt än genom bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen ålägger man Uppsala kommun att tillhandahålla sådana platser

Uppsala kommun har överklagat domarna till kammarrätten i Stockholm. Kommunen anför i sitt överklagande att länsrätten inte grundat sin prövning på det aktuella barnets individuella behov. Inte heller har föräldrarnas ekonomiska förutsättningar varit föremål för prövning. I förarbetena till den utvidgade lagregleringen finns inget som talar för att lagstiftaren avsett att förändra grunderna för prövning av den rätt till bistånd som ges med stöd av 6 § socialtjänstlagen. Kommunen anför att skäl därför saknas att frångå en individuell behovsbedömning.

Länsrätten i Malmöhus län

Länsrätten i Malmöhus län har avkunnat 10 domar gällande bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen

Barnomsorg under föräldraledighet

Fyra domar rör begäran att få bibehålla plats vid *föräldraledighet*.

I tre domar avslås överklagandet. Avslagen motiveras i två fall med att behovet med hänsyn till familjesituationen ej kan anses vara så stort att det grundar rätt till bistånd enligt 6 § socialtjänstlagen. I den tredje domen fastslås att behovet för närvarande är tillgodosett genom pågående föräldraledighet med ersättning.

I en dom bifalles överklagande då barnet till följd av gluten- och mjölkintolerans har behov av särskilt stöd. Detta behov har kunnat tillgodoses genom att personalen på den aktuella förskolan lärt sig att hantera kostbehandlingen. Länsrätten finner att barnet, om han inte får behålla sin barnomsorgsplats utan efter föräldraledighetens utgång tvingas byta förskola, inte kan anses tillförsäkrad en skälig levnadsnivå.

Barnomsorg för att kunna förvärosarbeta (ekonomiska skäl)

Fyra domar rör bistånd till barnomsorg främst med hänvisning till de ekonomiska avbräck som uppstår om föräldrar till följd av brist på barnomsorg tvingas avstå från *förvärsarbete*.

I en dom avslås överklagandet. Avslaget motiveras med att en förutsättning för bistånd till barnomsorgsplats är att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I det föreliggande fallet bedöms behovet av barnomsorg vara tillgodosett genom mormors försorg. Någon rätt till bistånd anses därför inte föreligga.

I tre domar bifalles överklagandena. I två fall, där brist på barnomsorg bedöms leda till att klaganden riskerar att förlora sitt arbete varvid familjernas ekonomiska situation skulle komma att understiga vad som kan anses utgöra en skälig levnadsnivå, förklaras de berättigade till bistånd till *kostnaden* för barnomsorg till den del behovet inte kan tillgodoses genom makarnas egna medel. Länsrätten visar dessa mål åter till socialnämnden som har att tillse att familjerna erhåller *ekonomiskt bistånd* att tillgodose behovet av barnomsorg till den del det inte tillgodoses av familjerna själva.

I ett fall, där brist på barnomsorg leder till förlängd tjänstledighet utan lön och där utredning visat att familjens ekonomiska situation med bara en inkomst klart understiger vad som anses utgöra en skälig levnadsnivå, visas målet åter till socialnämnden för utredning om huruvida bistånd ska utgå i form av ekonomiskt bistånd till dess barnomsorgsplats kan erbjudas genom kommunen eller om bistånd till kostnader för annan barnomsorg skall utgå till den del behovet inte kan tillgodoses genom familjens egna medel.

Barnomsorg vid särskild förskola

En dom rör begäran om bistånd i form av förtur till plats på en *särskilt namngiven förskola*. Till följd av brist på platser på den önskade förskolan har familjen erbjudits plats på andra förskolor men tackat nej.

Länsrätten bedömer att behov av barnomsorgsplats föreligger men finner att det inte närmare prövats huruvida behovet av bistånd kan tillgodoses på någon annan förskola än den särskilt namngivna, t. ex. genom en anpassad

inskolning. Länsrätten avslår överklagandet och visar målet åter till socialnämnden för förnyad handläggning såvitt avser barnomsorgsplats i annan förskola än den önskade.

Barnomsorg för att söka arbete

En dom rör begäran om bistånd till barnomsorg för att få tid att *söka arbete alternativt återuppta studier*.

Länsrätten avslår överklagandet med hänvisning till att klaganden ännu varken påbörjat sina studier eller fått erbjudande om arbete samt har sin försörjning tryggad genom ekonomiskt bistånd.

Vi vill betona att domar från länsrätt inte är prejudicerande. Vi följer prövningar i högre instans och återkommer med information så snart domar avkunnats.

Kammarrättsdomar avseende laglighetsprövning enl kommunallagen (kommunalbesvär)

Kammarrätten i Stockholm

Kammarrätten i Stockholm har avkunnat två domar som gäller laglighetsprövning avseende beslut om barnomsorg enligt 14 a och 14 b §§ socialtjänstlagen. Besluten är fattade av tjänstemän.

Då det överklagade beslutet är ett tjänstemannabeslut avvisar kammarrätten klagandenas talan med hänvisning till att beslutet är ett sådant rent verkställande beslut som inte får överklagas.

Enligt 10 kap 2 § kommunallagen (1991:900) får följande beslut överklagas.

1. beslut av fullmäktige
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art samt
3. sådana beslut av revisorerna som avses i 9 kap 13 §

Kammarrätten i Jönköping

Kammarrätten i Jönköping har avkunnat tre domar som gäller laglighetsprövning avseende beslut om barnomsorg. Besluten är fattade av områdeschef genom delegation och har anmälts vid skol- och barnomsorgsnämndens sammanträde.

Då det överklagade beslutet är ett avslag på ansökan om barnomsorgsplats och då det inte anger när plats kan komma att erbjudas finner kammarrätten att beslutet inte uppfyller lagens krav att kommunen utan oskäligt dröjsmål skall erbjuda plats. Kammarrätten upphäver därför det överklagade beslutet.

Ytterligare upplysningar

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av Kjell-Åke Eriksson, Ylva Winberg och Louise Fernstedt, tel 08-772 41 00.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Sektionen för skola och barnomsorg

Louise Fernstedt

Kjell-Åke Eriksson